

Grappling With the Unthinkable: Rabbinic Responses to the Akedah

(1) בראשית כב

(א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את־אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (ב) ויאמר קחנא את־בנך את־יחידך אשר אהבת את־יצחק ולך לך אל־ארץ המוריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את־חמורו וילקח את־שני נערו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל־המקום אשר אמר לו האלהים: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את־עיניו וירא את־המקום מרחק: (ה) ויאמר אברהם אל־נערו שברלכם פה עסחחמור ואני והנער נלכה עד־בה ונשתחוה ונשובה אליכם: (ו) וילקח אברהם את־עצי העלה וישם על־יצחק בנו ויקח בידו את־האש ואת־המאכלת וילכו שניהם יחדו: (ז) ויאמר יצחק אל־אברהם אביו ויאמר הנני בני ויאמר הנח האש והעצים ואיה השה לעלה: (ח) ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: (ט) ויבאו אל־המקום אשר אמר לו האלהים ויבן שם אברהם את־המזבח ויערף את־העצים ויעקד את־יצחק בנו וישם אתו על־המזבח ממעל לעצים: (י) וישלח אברהם את־ידו ויקח את־המאכלת לשחט את־בנו: (יא) ויקרא אליו מלאך ה' מדהשמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני: (יב) ויאמר אל־תשלת ידך אל־הנער ואל־תעש לו מאומה כן עתה ידעתי כי־רא אלהים אתה ולא חשבת את־בנך את־יחידך ממני: (יג) וישא אברהם את־עיניו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את־האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: (יד) ויקרא אברהם שם־המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בחדר ה' יראה: (טו) ויקרא מלאך ה' אל־אברהם שנית מן השמים: (טז) ויאמר בני נשבעתי נאסדה' כי יען אשר עשית את־הדבר הזה ולא חשבת את־בנך את־יחידך: (יז) כי־ברך אברהם וחרבה ארבה את־זרעך בכוכבי השמים וכחול אשר על־שפת הים וירש זרעך את שער איביו: (יח) והתברכו בזרעך כל גוי הארץ עקב אשר שמעת בקלי: (יט) וישב אברהם אל־נערו ויקמו וילכו יחדו אל־באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:

1 And it came to pass after these things, that God did *Nisah* (???) Abraham, and said unto him: 'Abraham'; and he said: 'Here am I.' 2 And He said: 'Take now thy son, thine only son, whom thou lovest, even Isaac, and get thee into the land of Moriah; and *Ha'alehu Sham l'Olah* (???) upon one of the mountains which I will tell thee of.' 3 And Abraham rose early in the morning, and saddled his ass, and took two of his young men with him, and Isaac his son; and he cleaved the wood for the burnt-offering, and rose up, and went unto the place of which God had told him. 4 On the third day Abraham lifted up his eyes, and saw the place afar off. 5 And Abraham said unto his young men: 'Abide ye here with the ass, and I and the lad will go yonder; and we will worship, and come back to you.' 6 And Abraham took the wood of the burnt-offering, and laid it upon Isaac his son; and he took in his hand the fire and the knife; and they went both of them together. 7 And Isaac spoke unto Abraham his father, and said: 'My father.' And he said: 'Here am I, my son.' And he said: 'Behold the fire and the wood; but where is the lamb for a burnt-offering?' 8 And Abraham said: 'God will provide Himself the lamb for a burnt-offering, my son.' So they went both of them together. 9 And they came to the place which God had told him of; and Abraham built the altar there, and laid the wood in order, and bound Isaac his son, and laid him on the altar, upon the wood. 10 And Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son. 11 And the angel of the LORD called unto him out of heaven, and said: 'Abraham, Abraham.' And he said: 'Here am I.' 12 And he said: 'Lay not thy hand upon the lad, neither do thou any thing unto him; for now I know that thou art a God-fearing man, seeing thou hast not withheld thy son, thine only son, from Me.' 13 And Abraham lifted up his eyes, and looked, and behold behind him a ram caught in the thicket by his horns. And Abraham went and took the ram, and offered him up for a burnt-offering in the stead of his son. 14 And Abraham called the name of that place Adonai-jireh; as it is said to this day: 'In the mount where the LORD is seen.' 15 And the angel of the LORD called unto Abraham a second time out of heaven, 16 and said: 'By Myself have I sworn, saith the LORD, because thou hast done this thing, and hast not withheld thy son, thine only son, 17 that in blessing I will bless thee, and in multiplying I will multiply thy seed as the stars of the heaven, and as the sand which is upon the seashore; and thy seed shall possess the gate of his enemies; 18 and in thy seed shall all the nations of the earth be blessed; because thou hast hearkened to My voice.' 19 So Abraham returned unto his young men, and they rose up and went together to Beer-sheba; and Abraham dwelt at Beer-sheba.

An absolutely incomplete survey of how exegetes and homilists interpreted the "test"

(2) דרך המדרש א

(נְתַתָּה לִירֵאִיךָ נֶס לְהַתְנוּסָה מִפְּנֵי קֹשֶׁט סֵלָה: תהלים ס, ו)

בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וירא פרשה נה

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וגו' נתתה ליריאך נס להתנוסס וגו' ניסיון אחר ניסיון גידלון אחר גידלון בשביל לנסותם בעולם בשביל לגדלן בעולם כנס שלספינה, וכל כך למה מפני קושט סלה בשביל שתתקשט מידת הדין בעולם שאם יאמר אדם למי שהוא רוצה מעשיר ולמי שהוא רוצה מעני ולמי שרוצה הוא עושה מלך, אברהם כשרצה עשאו עשיר כשרצה עשאו מלך, יכול את להשיבו ולאמר לו יכול את לעשות מה שעשה אברהם, ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו אחר הצער הזה נאמר לו קח נא את בנך וגו' ולא עיכב נתתה ליריאך נס להתנוסס, [והאלהים נסה את אברהם].

(3) דרך המדרש ב

(ה' צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנאה נפשו: תהלים יא, ה)

בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וירא פרשה נה

י"י צדיק יבחן וגו' אמר ר' יונתן היוצר הזה אינו בודק קנקנים מרוערעים שאינו מספיק להקיש עליהן אחת עד שהוא שוברם ומה בודק קנקנים ברורים שאפילו הוא מקיש עליהן כמה אינו שוברם, כך אין הקב"ה [מנסה את הרשעים] אלא את הצדיקים י"י צדיק יבחן, אמר ר' יוסי בן חנינה [הפישתני הזה בשעה שיודע שהפשתן שלו יפה, כל שהוא כותשה היא משבחת ומשתמנת, ובשעה שהיא רעה אינו מספיק לקיש [עליה אחת] עד שנפקעת, כך אין הקב"ה מנסה את הרשעים אלא את הצדיקים שנ' י"י צדיק יבחן], אמר ר' לעזר לבעל הבית שהיה לו ב' פרות אחת כוחה יפה ואחת כוחה רע, על מי נותן העול, על אותה שכוחה יפה, כך הקב"ה אינו מנסה אלא הצדיקים י"י צדיק יבחן, ד"א י"י צדיק יבחן זה אברהם והאלהים נסה את אברהם.

(4) דרכו של רש"י

רש"י בראשית כב, ב

והעלהו - לא אמר לו שחטתהו, לפי שלא היה חפץ הקב"ה לשחטו אלא שיעלהו להר לעשותו עולה, ומשהעלהו אמר לו הורידהו:

רש"י בראשית כב, יב

כי עתה ידעתי - אמר רבי אבא אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת קח נא את בנך, עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער. אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה, כשאמרתי לך "קח" מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטתהו אלא העלהו, אסקתיה אחתיה:

(5) דרכו של רלב"ג

רלב"ג בראשית כב, ב

...ולך אל ארץ המוריה ויעלהו שם לעולה על אחד מהרי המוריה אשר יאמר אליו השם. והנה כוון השם יתעלה בזה המאמר שיעלהו שם בעבור עולה, רצוני לומר שיראה יצחק שם הקרבת העולה לשם, כדי שיתחנך בעבודת השם יתע' ויגיע לשלמות.

(6) דרכו של רשב"ם

רשב"ם בראשית כב, א

(א) ויהי אחר הדברים האלה - כל מקום שנא' אחר הדברים האלה שלמעלה. אחר הדברים האלה, שהרג אברהם את המלכים אמר לו הק', אל תירא אברם, מן האומות. ויהי אחר הדברים האלה, שנולד יצחק, ויוגד לאברהם לאמר עוד ובתואל ילד את רבקה. וכן אחר הדברים האלה, שהגיד מרדכי על בגתן ותרש, גדל המלך אחשוורוש את המן, שרצה להרוג את מרדכי והועיל לו מה שהציל את המלך ונתלה המן. אף כאן אחר הדברים שכרת אברהם ברית לאבימלך לו ולנינו ולנכדו של אברהם ונתן לו שבע כבשות הצאן וחרה אפו של הק' על זאת שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל והק' ציוה עליהם לא תחיה כל נשמה וגם ביהושע מטילין על ערי חמשת סרני פלשתים גורל, לכן והאלהים נסה את אברהם קינתרו וציערו כדכת' הנסה דבר אליך תלאה, על נסותם את י"י, מסה ומריבה, בחנני י"י ונסני. כלומר נתגאיתיה בבן שנתתיו לכרות ברית ביניכם ובין בניהם, ועתה לך והעלהו לעולה ויראה מה הועילה כריתות ברית שלך. וכן מצאתי אחרי כן במדרש של שמואל ויהי ארון י"י בארץ פלשתים שבעה חדשים. כת' את שבע כבשות הצאן תקח מידי. אמר לו הק' אתה נתת לו שבע כבשות, חייך שבניו עושים שבע מלחמות עם בניך ונוצחין אותן. ד"א חייך שבניו הורגים שבע צדיקים מבניך ואילו הן שמשון חפני ופנחס שאול ושלשה בניו. ד"א חייך שבניו מחריבים שבע משכנות, ואילו הן אוהל מועד וגלגל נוב ושילה [וגבעון] ובית עולמים [תרין]. ד"א שארון מחזיר בשדה פלשתים שבעה חדשים. נסה קונטראר"ה: